

HU

HU

HU

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 30.9.2010
COM(2010) 516 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A
TANÁCSNAK**

A LIFE+ rendelet félidős értékelése

SEC(2010) 1120

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A
TANÁCSNAK**

A LIFE+ rendelet felidős értékelése

1. BEVEZETÉS

Az 1992-ben újjá indított LIFE program, amelynek keretében 3115 projekt részesült összesen 2,2 milliárd EUR összegű támogatásban, az európai uniós finanszírozás egyik alappillére a környezetvédelem területén. A legfrissebb környezetvédelmi célú pénzügyi eszköz (LIFE+) a 614/2007/EK rendelettel (a továbbiakban: a rendelet)¹ került elfogadásra.

A rendelet célja, hogy hozzájáruljon az EU környezetpolitikájának és környezetvédelmi jogszabályainak végrehajtásához, korszerűsítéséhez és fejlesztéséhez, és ezáltal a fenntartható fejlődéshez (az 1. cikk (2) bekezdése). További célja, hogy Uniós-zerterelősegítse a környezetvédelemmel kapcsolatos információk közzétételét és terjesztését.

A rendelet a 2007-től 2013-ig terjedő időszakra alkalmazandó, és végrehajtásához 2,14 milliárd EUR összegű pénzügyi keret áll rendelkezésre. Az Európai Parlament további források odaítéléséről döntött, amelynek köszönhetően a program költségvetése 2,17 milliárd EUR-ra nőtt. A LIFE+ keretében három formában valósulhat meg intézkedés:

- **Projekt támogatások** formájában (hagyományos LIFE program), amelyek a költségvetési források 78%-át teszik ki;
- **A nem kormányzati szervezetek (NGO) számára nyújtandó működési támogatások** formájában (korábbi NGO-program), amelyek a költségvetési források 3%-át teszik ki;
- Szolgáltatásnyújtásra irányuló **közbeszerzési szerződések** formájában, amelyek a költségvetési források 19%-át teszik ki.

A rendelet 15. cikkének (2) bekezdése értelmében a Bizottságnak legkésőbb 2010. szeptember 30-ig be kell nyújtana a LIFE+ félidős értékelését az Európai Parlamentnek és a LIFE+ bizottságnak. A Bizottságnak továbbá jelentést kell készítenie a LIFE+ és az EU egyéb pénzügyi eszközei közötti szinergiák megvalósítása érdekében tett lépésekről (a rendelet 9. cikke).

E jelentés elkészítése során a Bizottság szerződés keretében külső értékelés (a továbbiakban: az értékelés) elkészítésére adott megbízást, amely értékelést 2010 júniusában tette közzé².

A rendelet 2007 júniusában lépett hatályba, így az első pályázati felhívás közzétételére csupán 2007 októberében kerülhetett sor, a projektek pedig 2009 januárjában indultak el. Az eredményekkel kapcsolatban rendelkezésre álló információink ebből kifolyólag korlátozottak. Az értékelésben megfogalmazott következtetések csupán tájékoztató jellegűek és azok az elkövetkezendő évek során megerősítésre szorulnak.

2. EREDMÉNYEK ÉS TANULSÁGOK

A jelentéstételi időszakban a LIFE+ hatékony eszközzel szolgált a 6. környezetvédelmi cselekvési program prioritásainak megvalósításához³. A következő részben az egyes intézkedéstípusok eredményességét elemezzük.

---

¹ HL L 149., 2007.6.9.

² <http://ec.europa.eu/environment/life/publications/lifepublications/evaluation/index.htm#mte2010>.

2.1. Egyszerűsítés

A LIFE+ a Környezetvédelmi Főigazgatóság által finanszírozott szinte valamennyi kiadást⁴ egyetlen pénzügyi eszközbe integrálta. A rendelet továbbá annak érdekében, hogy nagyobb rugalmasságot biztosítson a rendelet II. mellékletében szereplő szakpolitikai célkitűzések megvalósítására leginkább alkalmas megoldás kiválasztásához, két intézkedéstípust, a közbeszerzést és a támogatásnyújtást közös keretbe fogta össze.

A konszolidáció fő előnye abban áll, hogy lehetőséget teremtett a **stratégiai tervezés javítására**. Az értékelés elismeri a projekt támogatás és a szakpolitikai fejlesztés közötti szinergiák fokozása érdekében tett erőfeszítéseket, de egyúttal arra is rámutat, hogy további lépésekre van szükség. Ez abból adódik, hogy a projektek 3-5 év elteltével hoznak eredményt, ezáltal a projekt támogatás inkább alkalmas a szakpolitika végrehajtásának támogatására, mint a szakpolitikai fejlesztésre.

Különösen a **Forest Focus** esetében kerültek azonosításra hiányosságok. Noha a finanszírozás a LIFE+ keretében maradt, a Forest Focus irányítása közvetett központosított módszerrel történt, amelynek keretében a nemzeti hivatalok nem versenyalapon jutottak hozzá a pénzügyi támogatás egy részéhez. Ez ma már nem így van. Az értékelés azt javasolja, hogy a LIFE+ ezen hiányosságával kapcsolatban kerüljön sor konzultációra a tagállamokkal.

Az értékelés során továbbá azt is megvizsgálták, hogy milyen hatással járt **a rendelet 1. cikkének (2) bekezdése**, amely kimondja, hogy valamennyi finanszírozásban részesített tevékenységnek előnnyel kell járnia a tagállamok számára. E rendelkezés szó szerinti értelmezése alapján az EU területén kívül megvalósuló tevékenységek nem részesülhetnek finanszírozásban, ez pedig számos negatív következménnyel jár. A projekt támogatások esetében azt jelenti, hogy csökken a határokon átvelő környezeti problémák kezelését célzó, az EU-n kívüli országokat is érintő projektek finanszírozásának lehetősége, a nem kormányzati szervezetek támogatása tekintetében negatív hatást gyakorol a szervezetek munkájának nemzetközi dimenziójára, így például a kapacitásnövelésére, a közbeszerzési szerződések esetében pedig csökkenti az EU-n kívüli kommunikációs tevékenységek, így például nemzetközi események végrehajtásának lehetőségét.

2.2. Projekt támogatás

A projekt támogatások a LIFE III helyébe léptek, ugyanakkor a rendelet néhány módosítást is bevezetett: a „Természet” tematikus területet kibővítette a biodiverzitás fogalmával, valamint kiszélesítette a „Környezetvédelem” tematikus területét, így az immár összhangban áll a 6. környezetvédelmi cselekvési programban szereplő prioritásokkal. A „Harmadik országok” tematikus területet kivették a programból, és a keretbe tartozó tevékenységeket más eszközökbe integrálták. A környezetvédelmi kérdésekkel kapcsolatos kommunikáció javítása céljából „Információ és Kommunikáció” címmel új területet hoztak létre.

A LIFE+ tematikus területei

Természet és biodiverzitás: a madárvédelmi és az élőhelyvédelmi irányelv, valamint „A biológiai sokféleség csökkenésének megállítása 2010-ig” című bizottsági közlemény

³ Bővebb információért lásd a kapcsolódó bizottsági szolgálati munkadokumentumot.

⁴ LIFE, Fenntartható városfejlesztés, NGO-programok, Forest Focus és a Környezetvédelmi Főigazgatósághoz tartozó, jogalaphoz nem kötött költségvetési tételek.

végrehajtását elősegítő projektek.

Környezetvédelem és irányítás: az EU környezetvédelmi célkitűzéseivel kapcsolatos innovatív vagy demonstrációs projektek.

Információ és kommunikáció: az EU környezetvédelmi politikájával és az erdőtüzekkel kapcsolatos kommunikációs tevékenységek és tudatosságnövelő kampányok.

A társfinanszírozás maximális mértéke a támogatható költségek 50%-a, azonban a „Természet” területhez tartozó projektek esetében akár 75% is lehet, amennyiben a projekt elsődleges fontosságú élőhelyekkel vagy fajokkal foglalkozik.

A jelentéstételi időszakban 547 projekt részesült finanszírozásban. A projekt támogatásra fordítható költségvetés mintegy 51%-át a „Természet és biodiverzitás” területhez tartozó projektek tették ki, tehát teljesült azon követelmény, amely szerint a projekt támogatásra fordítható költségvetési források legalább 50%-át a természet és biodiverzitás megőrzését célzó intézkedésekhez kell hozzárendelni.

Miközben a LIFE hagyományos tematikus területei (azaz a LIFE Természet és a LIFE Környezetvédelem) továbbra is központi szerepet játszik, a két új tematikus terület csak lassan kapott erőt. Ez természetes, hiszen a potenciális kedvezményezetteknek először meg kell ismerniük az új kiválasztási eljárásokat, szabályokat és követelményeket. A pénzügyi válság szintén kihatással volt a pályázati felhívásra. A magánszektor kedvezményezettjei és a nem kormányzati szervezetek számára nagyobb nehézséget jelentett a társfinanszírozás előteremtése, sőt a magánszervezetek számos esetben visszavonták a korábban ígért támogatást. A válság leküzdése érdekében foganatosított intézkedésekből származó költségvetési megszorítások miatt ez a probléma a támogatásra pályázó közintézmények esetében is megfigyelhető volt.

Az egyes tagállamokban finanszírozásban részesülő projekteket illetően a rendelet indikatív **nemzeti forráselosztásokat** vezetett be, hogy ezáltal biztosítsa a projektek arányos eloszlását az EU-ban. A nemzeti forráselosztások nem jelentős mértékben bár, de javították a projektek földrajzi eloszlását. A LIFE+ fő kedvezményezettjei továbbra is Olaszország, Spanyolország és Németország. Az új tagállamok e tekintetben általában kevésbé sikeresek. Egy külső tanulmány ennek okaként több tényezőt nevezett meg, köztük a nemzeti hatóságok által a pályázók számára biztosított tevéleges segítségnyújtást és a kiegészítő összegekhez való hozzájutást.

Az értékelés finoman arra utal, hogy a nemzeti forráselosztás alacsonyabb színvonalú projektek kiválasztásához vezethet, ez pedig kihatással lehet arra, hogy a programból milyen mértékben származik uniós hozzáadott érték.

Uniós hozzáadott érték

Az értékelés arra a következtetésre jut, hogy a LIFE+ nem veszített jelentőségéből, hiszen továbbra is az egyetlen kifejezetten a környezetvédelemre irányuló uniós pénzügyi eszköz: „A programra annál is inkább szükség van, mivel nem sikerült teljesíteni a biológiai sokféleségre vonatkozó uniós célkitűzéseket és növelni kell a természeti tőkébe és a zöld gazdaságba történő beruházásokat”.

A program annak révén hoz létre hozzáadott értéket, hogy nemzeti, regionális és helyi szinten egyaránt javítja az EU környezetvédelmi politikájának végrehajtását, és elősegíti az uniós szintű információcserét. Az új témakörök és tematikus területek felvételének köszönhetően tovább nőtt a program jelentősége és uniós hozzáadott érték teremtésére való képessége. Mind a kedvezményezettek, mind a tagállamok úgy vélik, hogy a programnak a jövőben is folytatódnia kell, mivel kulcsfontosságú szerepet játszik az EU környezetvédelmi politikájának végrehajtásában. A LIFE+ valamennyi érintett körében nagyfokú elfogadottságnak örvend.

Az értékelés arra a következtetésre jut, hogy a jelenlegi kiválasztási, igazgatási és felügyeleti rendszerek eredményesek, hatékonyak és uniós hozzáadott érték teremtésére alkalmasak.

A rendelet szerint a „**Természet és biodiverzitás**” esetében maga az uniós jogszabályok végrehajtása képezi az uniós hozzáadott értéket. Az értékelésből kiderül, hogy a LIFE+ hatékony eszközt biztosít a természet és a biodiverzitás területét érintő uniós célkitűzések megvalósításához. Számos pályázó számára a program alapvető finanszírozási mechanizmust jelent, amely EU-szerte fontos szerepet játszik a természet védelmét célzó intézkedések népszerűsítésében és végrehajtásában, hiszen elsődleges célkitűzése a természet védelme, ellentétben más programokkal, amelyeknek ez csupán járulékos célja. A LIFE+ projektek – az általuk kifejtett ösztönző hatás révén – javítják a tagállamok természetvédelmi szakpolitikáinak végrehajtását.

A LIFE+ elősegíti az gazdálkodási tervek elfogadását, az értékes élőhelyek, illetve az emblematikus fajok állományainak helyreállítását és a Natura 2000 hálózat bővítését. Hozzájárul továbbá olyan együttműködési platformok létrehozásához, amelyek fokozzák a partnerségi kapcsolatokat, ezáltal pedig elősegítik az érintettek és a döntéshozók között a bevált gyakorlati megoldások terjesztését. A „Biodiverzitás” tematikus területnek köszönhetően a LIFE+ megkerülhetetlen szerephez jut a biodiverzitási cselekvési terv végrehajtásának finanszírozásában, különös figyelmet szentelve a biodiverzitás szélesebb értelemben vett megőrzésének. A biodiverzitással kapcsolatos projektek eddig az invazív idegen fajokkal szembeni küzdelem, a környezetbarát infrastruktúrák előmozdítása, vagy a mezőgazdaság által a biológiai sokféleség megőrzése terén játszott szerep terén érték el a legfontosabb eredményeket. Azonban még nem sikerült teljes mértékben kiaknázni az e tematikus területben rejlő lehetőségeket: noha számos pályázat érkezett, csupán 24 projekt részesült finanszírozásban, a biodiverzitással kapcsolatos projektek sikerességi aránya ugyanakkor a 2007. évi pályázati felhívás során tapasztalt 13%-ról 2009-ben 38%-ra nőtt. E tematikus területen szigorúbbak a követelmények, ami részben magyarázza a projektek alacsony sikerességi arányát. A biodiverzitás kérdése által érintett piac emellett a természetvédelménél szélesebb és kevésbé koordinált, és ebből kifolyólag e tematikus terület megismertetése nagyobb erőfeszítést igényel.

A biodiverzitás kérdése által érintett szereplők részvételének fokozása érdekében az értékelés a rugalmasság javítását és az erőfeszítések növelését javasolja. A pályázatok számának és minőségének javítása érdekében az értékelés arra tesz javaslatot, hogy a következő programozási időszakra vonatkozóan a biodiverzitás és a természet tematikus területén érvényes követelmények kerüljenek összehangolásra, a társfinanszírozás mértéke pedig növelésre.

A **Környezetvédelem és irányítás** terén a LIFE+ olyan területeken biztosít finanszírozási lehetőségeket, amelyek esetében semmilyen egyéb forrás nem létezik (zaj, levegő, vegyi anyagok, stratégiai megközelítések). Itt a hozzáadott értéket a projekt replikációs potenciálja

jelenti, amelynek köszönhetően javul az EU szakpolitikáinak végrehajtása. A kiválasztási eljárás során az uniós hozzáadott érték vizsgálatok ezt az általános hatást közepesre vagy magasra értékelték.

Az e tematikus terület keretében finanszírozott projektek 71%-át a hulladékokkal és a természeti erőforrásokkal, az éghajlatváltozással és a vízgazdálkodással kapcsolatos projektek tették ki. A 2008. és 2009. évi pályázati felhívás során azonban pozitív tendencia volt megfigyelhető az újabb témaköröket érintő pályázatok és támogatásra kiválasztott projektek számában.

A Környezetvédelem és irányítás tematikus területe ösztönzően hat a fenntarthatóbb termelési mintákra való áttérésre, hiszen segít áthidalni a kutatás és a széles körű kereskedelmi alkalmazás közötti szakadékot. Hatékonyan támogatja a kulcsfontosságú ágazatokat abban, hogy erőforrás-hatékonyabb és környezetbarátabb termelési folyamatok alkalmazása révén versenyelőnyhöz jussanak. Az elérhető legjobb technikák (BAT) és az ezeket leíró referenciadokumentumok (BREF) közül számos a LIFE program biztosította társfinanszírozással került kidolgozásra.

A LIFE jelentős mértékben támogatja továbbá az ökoinnovációt, mind a magán-, mind az állami szektorban: a projektek egyre nagyobb része (mintegy kétharmada) foglalkozik ugyanis innovatív vezetési, illetve üzleti módszerekkel.

Hatékony eszközt jelent továbbá a bevált gyakorlati megoldások cseréjére és az új, illetve régi tagállamok közötti tudásmegosztás előmozdítására, hiszen kitűnő fórumot kínál az olyan nemzetközi projektekhez, amelyek keretében több vállalat együttműködhet és tapasztalatot cserélhet.

A rendeletnek azonban nem sikerült megoldania a program utólagos értékelése során feltárt egyik fő problémát, vagyis azt, hogy a környezetvédelem e tematikus területéhez kapcsolódó prioritásai nem kaptak kellő hangsúlyt. Mivel a rendelet II. melléklete nem teszi lehetővé egészen konkrét célkitűzések rögzítését, meglehetősen nehéz az egyes projekteken túlmutató hatásokat generálni, és az eredményeket tematikus szinten értékelni.

Az értékelés valamennyi témakör vonatkozásában a célkitűzések szigorúbb rangsorolását javasolja, a következő programozási időszakra vonatkozóan pedig azt, hogy éves szinten kerüljenek meghatározásra kiemelt témakörök, vagy a hangsúly az Unió azon szakpolitikai területeire kerüljön, ahol a program a legnagyobb valószínűséggel lesz képes eredményeket elérni, és ily módon a lehető legnagyobb értéket generálni.

A **LIFE+ Tájékoztatás** vonatkozásában az értékelés rámutat arra, hogy a kommunikációs tevékenységek és tudatosságnövelő kampányok finanszírozása nemzeti és helyi szinten egyaránt nehéz. Ez a tematikus terület tehát egyedülálló lehetőséget kínál e probléma megoldására és a környezetvédelmi kérdésekkel kapcsolatos ismeretek terjesztésére. Ennek ellenére eddig mindössze 38 projekt került kiválasztásra. A 2007. évi pályázati felhívás során jelentős számú projektet azért utasítottak el, mert nem volt kellően ambiciózus vagy nem tartalmazott világos környezetvédelmi célokat. A pályázati útmutató módosításra került, és immár több példával szolgál az e témakörben potenciálisan támogatásra esélyes projekt típusokról. Ennek köszönhetően a projektek általános színvonala javult, azonban az eredmények a többi tematikus területhez képest továbbra is alacsonyak. Meg kell jegyezni továbbá, hogy a finanszírozásban részesült projektek a témák széles körét fedik le, célközönségük is változatos, és főként helyi vagy regionális problémákra összpontosítanak, ez

pedig uniós hozzáadott értéküket korlátozza. Vannak azonban uniós szinten is jelentős hatást kifejtő projektek.

Az értékelés azt javasolja, hogy a pályázók pontosabb tájékoztatása és a pályázatok minőségének javítása érdekében e tematikus terület pontosabban kerüljön meghatározásra. A kampányok hatókörének szélesítése és a pályázatok számának növelése érdekében az értékelés azt javasolja, hogy a következő programozási időszakra vonatkozóan a társfinanszírozás mértéke növekedjen.

Kiegészítő jelleg

A LIFE+ keretében nem finanszírozhatók olyan intézkedések, amelyek más uniós alapokból is finanszírozhatók volnának (a rendelet 9. cikke). Ebből a szigorú előírásból az következik, hogy egyértelmű határt kell húzni a LIFE+ és a többi alap között. Az értékelés elismeri a kiegészítő jelleg biztosítása érdekében tett erőfeszítéseket. A pályázati adatlapon fel kell tüntetni a javaslatban szereplő azon intézkedésekre vonatkozó információkat, amelyek más támogatási programok keretében is finanszírozhatóak lehetnek. A pályázóknak meg kell indokolniuk, hogy a szóban forgó intézkedések véleményük szerint miért nem tartoznak valamely más uniós eszköz fő alkalmazási területéhez, továbbá nyilatkozniuk kell arról, hogy a javaslatban szereplő intézkedések semmilyen más uniós eszközből nem részesültek és nem is fognak részesülni támogatásban.

A Bizottság gondoskodik az egyéb uniós eszközök által finanszírozható projektek azonosításához szükséges koordinációról. A versenyképességi és innovációs keretprogramon, illetve a LIFE+ környezetvédelem és irányítás tematikus területén belül egyaránt kidolgozásra került a pályázatok kezelésére szolgáló útmutató, azzal a céllal, hogy ki lehessen választani az egyes tevékenységekhez leginkább alkalmas eszközt. Az egyéb intézkedések között meg kell említeni azt a megállapodást, amelyben a tagállamok vállalták, hogy további útmutatással szolgálnak a potenciális pályázók számára.

A Bizottság számára központi kérdés a kettős finanszírozás elkerülése, azonban újabban kísérletet tett a kiegészítő jelleg érvényesítésének előmozdítására: pluszpontot ítél az olyan projektek számára, amelyek szinergiákat mutatnak fel más támogatásokkal vagy képesek a különböző forrásból származó támogatások integrált módon való felhasználására. A programok közötti szinergiák kialakítása és érvényesítése azonban különösen nagy kihívást jelent akkor, ha a szóban forgó programok decentralizáltak, vagy irányításuk megoszlik a nemzeti, a regionális és a helyi szint között. Szintén fontos szempont, hogy a pályázók általában inkább az általuk már jól ismert alapokra pályáznak.

További erőfeszítéseket kell tenni a 7. kutatási keretprogram, a LIFE+ környezetvédelmi tematikus területe, a versenyképességi és innovációs keretprogram (CIP), az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA), valamint a strukturális alapok és a Kohéziós Alap közötti szinergiák fokozására annak érdekében, hogy az innovatív elképzelések keletkezésüktől kezdve, a tesztelési és demonstrációs szakaszon át egészen kereskedelmi és széles körű alkalmazásukig folyamatosan támogathatók legyenek.

Az értékelés a következő programozási időszak vonatkozásában a versenyképességi és innovációs keretprogram öko-innovációs összetevőjének a LIFE+ környezetvédelem és irányítás tematikus területével való ötvözését, azaz egyetlen közös öko-innovációs finanszírozási mechanizmus létrehozását javasolja. A Környezetvédelmi Főigazgatóság e téren vezető szerephez jut: felügyeli a piaci alkalmazásokat, a Versenyképességi és

Innovációs Végrehajtó Hivatalon keresztül kérésre tanácsot nyújt, és gondoskodik a LIFE+ és a versenyképességi és innovációs keretprogram célkitűzései közötti összhangról.

Az értékelés kiemeli az integrált megközelítés azon célját, hogy a környezetvédelmi szükségletek fedezéséhez elegendő pénzügyi forrás álljon rendelkezésre. A Natura 2000 finanszírozásáról nemrégiben készült tanulmányok arra utalnak, hogy számos uniós eszköz esetében van mit javítani a támogatások felhasználásának mértékén, és ily módon ki lehetne elégíteni a hálózattal kapcsolatos finanszírozási igényeket. A LIFE+ program révén úgy lehetne javítani a támogatások felhasználásának mértékén, ha a kiegészítő jelleg érvényesítése, azaz a különböző uniós alapok integrált felhasználásának ösztönzése kerülne előtérbe.

Az értékelés részeként a LIFE „Harmadik országok” tematikus területének megszüntetéséről is készült előzetes értékelés. Noha szükség van további elemzésre, az értékelés megállapítja, hogy a „Harmadik országok” tematikus terület működése egyszerű és rugalmas volt, és a helyette rendelkezésre álló eszközök nem minden esetben azokat a pályázókat vagy projekt típusokat fogják finanszírozáshoz juttatni, mint amelyek a korábbi LIFE programok keretében kaptak volna támogatást. Ezen alternatív eszközök szélesebb körű fejlesztési tervek részeként nyújtanak finanszírozást, amelyekben a környezetvédelmi prioritások háttérbe szorulnak, ez pedig a finanszírozás vonatkozásában tematikus és földrajzi szempontból különbségekhez vezethet. A környezetvédelemmel és a természeti erőforrások fenntartható kezelésével foglalkozó tematikus programról (ENRTP) 2009-ben készült külső értékelés ugyanakkor arra a következtetésre jutott, hogy a program lehetővé teszi az EU környezetvédelmi politikájának globális szinten való végrehajtását.

2.3. A nem kormányzati szervezetek számára nyújtott működési támogatások

Ezen intézkedéstípus célja, hogy az európai elkötelezettségű környezetvédelmi civil szervezetek érdekelt félként szintén részt vegyenek az EU szakpolitikai folyamataiban. Az értékelés megerősítette, hogy ezen intézkedéstípus szerepe továbbra is jelentős.

2007-ben 30, 2008-ban 33, 2009-ben pedig 32 *nem kormányzati* szervezet részesült támogatásban. Ezek között méretüket, főbb feladatkörüket és földrajzi kiterjedtségüket tekintve igen eltérő szervezeteket találunk. A támogatott *nem kormányzati* szervezetek többsége Brüsszelben vagy annak közelében működik: mivel aktívan részt vesznek a politikaalakítás folyamatában, fontos, hogy az európai uniós intézmények közelében legyenek. Hálózataikban azonban – tagszervezeteik révén – valamennyi EU-tagállam és harmadik országok is képviselik magukat.

Az értékelésből kiderül, hogy a 6. környezetvédelmi cselekvési programban szereplő valamennyi prioritás figyelembevételre került, és megfelelő egyensúly jött létre a politikaalakítás, a végrehajtás és a kapacitásépítés között. Az értékelés arra is rámutatott, hogy a finanszírozásban részesült *nem kormányzati* szervezetek mindegyike kellő mértékben hozzájárul az uniós szakpolitika végrehajtásához. Néhány eljárási és adminisztratív vetület még javításra szorul: például a projektek kiválasztására vonatkozó évenkénti határozatok elfogadásának időzítése miatt a szerződések aláírására csak a támogatásnyújtás évének elejétől számított több hónap elteltével kerülhet sor.

Az értékelés a kiválasztási eljárás időkereteinek módosítását javasolja, vagy pedig azt, hogy a likviditási problémák kiküszöbölése és a költséghatékonyság növelése érdekében a kiválasztott szervezetekkel többéves partnerségi keretmegállapodások kerüljenek megkötésre.

A rendelet (12) preambulumbekzdése támogathatósági minimumkövetelményként írja elő, hogy a nem kormányzati szervezeteknek *legalább három európai országban* kell tevékenykedniük. Az értékelés a következő programozási időszakra vonatkozóan e szám növelését javasolja abból a célból, hogy a politikaalakítás folyamatába a hálózatépítés és a helyszíni munka során szerzett tapasztalatok is beépülhessenek.

2.4. A szakpolitikák kidolgozásának és végrehajtásának támogatása

A Bizottság tanulmányok és értékelések elkészítése, ülések, szemináriumok és munkaértekezletek megrendezése, illetve számítógépes rendszerek (pl. a LIFE program internetes oldala vagy a Natura 2000 információs rendszer) kifejlesztése és fenntartása céljából veszi igénybe a közbeszerzési eljárást. Emellett szintén ehhez az intézkedéstípushoz folyomodik, ha célkitűzéseinek megvalósítása érdekében tájékoztató, publikációs és információterjesztési tevékenységek végzéséhez vesz igénybe segítséget.

Az értékelés megállapítja, hogy a közbeszerzés jól kialakított és megfelelő eljárások alapján működik, amelyek biztosítják, hogy a támogatás valóban a Bizottság munkaprogramjában meghatározott prioritások érdekében kerüljön felhasználásra, és olyan tevékenységek valósuljanak meg, amelyek közvetlenül az EU környezetvédelmi politikájának végrehajtását szolgálják. Az értékelés azt is megállapítja, hogy az ilyen jellegű szolgáltatások igénybevétele a Bizottság számára kulcsfontosságú.

Az értékelés a külső szerződéses partnerek által nyújtott szolgáltatások minőségére vonatkozó visszajelzési mechanizmusok megerősítését, továbbá a többéves szerződések alkalmazását javasolja.

3. TOVÁBBI TEENDŐK

3.1. A jelenlegi finanszírozási időszakban megvalósítandó intézkedések

A Bizottság tudomásul vette a tanácsadói jelentésben megfogalmazott ajánlásokat és hozzáfogott a legsürgetőbb kérdések megoldásához szükséges intézkedések végrehajtásához. Számos főbb ajánlás, köztük a nemzeti forráselosztással vagy a társfinanszírozás mértékével kapcsolatos, csupán a rendelet módosítása révén hajtható végre, azonban a jövőben bármilyen új eszköz kidolgozása során a Bizottság figyelembe fogja őket venni. Az alábbiakban felsorolt intézkedések a jelenlegi keretek között is végrehajthatók.

A Bizottság:

- A pályázatok számának és minőségének javítása érdekében minden egyes pályázati felhívás esetében műhelytalálkozót szervezett a potenciális pályázók számára.
- Alaposan átdolgozta a 2010. évi projekt támogatásokról szóló pályázati felhívás útmutatóját: az új változat több példát és rugalmas megközelítést tartalmaz, többek között a tekintetben, hogy miként lehet – a rendelet előírta határokon belül – magasabb társfinanszírozási arányt elérni. A LIFE+ környezetvédelem és irányítás tematikus területén belül minden téma esetében indikatív listát állítottak össze a preferált kiemelt témakörökről, amelyek tükrözik a 2010. évi munkaprogramban meghatározott szakpolitikai prioritásokat. Ezen módosítások célja egyúttal a támogatásfelhasználás mértékének javítása a LIFE+ kevésbé sikeres tematikus területein.

- Lerövidítette a kiválasztási eljárást, azonban az eljárás minősége változatlan maradt.
- Javította azokat a mechanizmusokat, amelyek révén rendszeresebbé tehető a fenntarthatóság vizsgálatára irányuló utólagos látogatások.
- Fokozta a nemzeti kapcsolattartók és a programot kisebb mértékben igénybe vevő tagállamok támogatására irányuló erőfeszítéseit. A Bizottság 2010-ben kétnapos képzést szervezett, amelynek célja az volt, hogy ez utóbbiak nagyobb szerephez jussanak a projektkiválasztás, az irányítás és a nyomon követés során. A Bizottság továbbá iránymutatásokat dolgozott ki a nemzeti kapcsolattartók számára a kommunikációs tevékenységekről.

A Bizottság a jövőben is:

- Erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy a projekttámogatások jobban beépüljenek a szakpolitikai fejlesztés és végrehajtás folyamatába.
- Fokozni és javítani fogja a különféle információterjesztési tevékenységeket, és növelni azon erőfeszítéseit, amelyek célja, hogy újabb pályázókat ösztönözzön a LIFE programban való részvételre, elsősorban a „Biodiverzitás” tematikus területen, illetve a „Környezetvédelem és irányítás” új témakörében. Ennek keretében tematikus útmutatókat tesz közzé, amelyekben bemutatja, a LIFE+ projektek miként próbálják meg kezelni a környezetvédelemmel kapcsolatos problémákat; a tapasztalatcsere elősegítése és a projekteredmények terjesztése céljából tematikus konferenciákat szervez; és javítja a LIFE-honlapon található információk mennyiségét és minőségét.
- Az érintetteket a hálózatépítési tevékenységek fokozására buzdítja, többek között regionális és uniós szintű találkozók szervezése révén, amelyek alkalmat kínálnak a projektek résztvevői számára tapasztalataik és technológiai ismereteik megosztására. A hálózatépítés mára a projektmegvalósítás elengedhetetlen részévé vált. Létrehozásra került továbbá egy a LIFE+ projekteknek szentelt vitafórum.
- Fel fogja térképezni a versenyképességi és innovációs keretprogramon belül elfogadottakhoz hasonló eredménymutatók kidolgozásának lehetőségét.
- Új lehetőségeket vizsgál meg az egyéb alapokkal való szinergiák és kiegészítő jelleg fokozására. A lehetőségek között szerepel az egyéb programokkal való közös útmutatók kidolgozása. Megvizsgálja továbbá egyrészről a Bizottság különböző szolgálatai közötti, másrészről az illetékes hatóságokkal való kommunikáció javításának, továbbá útmutatások kidolgozásának lehetőségét.
- A nem kormányzati szervezetek támogatási programja esetében megvizsgálja az évenként rögzített prioritások előtérbe helyezésének, továbbá a külső értékelés és a többéves partnerségi keretmegállapodások bevezetésének lehetőségét. A Bizottság felülvizsgálja a nem kormányzati szervezetek működési tevékenységének nyomon követésére szolgáló mutatókat, és ezen belül értékeli a jelenlegi rendszer eredményességét: a cél a környezetvédelmi irányítás javítása és az, hogy a szakpolitikai konzultációkban és a végrehajtásban az érintettek minél szélesebb köre vegyen részt.

3.2. A LIFE+ jövője

A rendelet 15. cikkének (3) bekezdése értelmében a Bizottság – amennyiben szükségesnek ítéli – javaslatot nyújt be egy, 2014-től kizárólag a környezetvédelem területén alkalmazandó pénzügyi eszköz továbbfejlesztésére vonatkozóan. A Bizottság már útjára is indított néhány tanulmányt, amelyek célja a már fennálló és újonnan megjelenő környezeti problémák kezelésére alkalmas intézkedések meghatározása.

A félidős értékelés első és legfontosabb következtetése az, hogy egy kifejezetten környezetvédelmi célú pénzügyi eszközre, azaz a LIFE-ra mindenképpen szükség van, hiszen az az EU környezetvédelmi politikájának fejlesztése és végrehajtása tekintetében uniós hozzáadott értéket teremt. Azonban még azonosítani kell a környezetvédelem terén jelentkező pénzügyi szükségleteket, és az azok finanszírozásának útjában álló főbb akadályokat, hiszen csak így lehet alternatív megoldásokat kialakítani a következő programozási időszak környezetvédelmi kiadásaira vonatkozóan.

Az értékelés rávilágított, mennyire fontos megfelelő kereteket teremteni a Natura 2000 hálózat és a biodiverzitás tematikus területnek finanszírozásához. Az Európai Tanács elkötelezett a biológiai sokféleséggel kapcsolatos hosszú távú, 2050-ig szóló elképzelés, valamint a 2010. március 15-i tanácsi következtetésekben meghatározott, 2020-ra vonatkozó célkitűzés megvalósítása mellett. Most, hogy a hálózat létrehozásra került, a hangsúlyt a tevéleges megőrzésre és a helyreállításra kell helyezni, amelyek nyomán jelentősen növekedni fognak a hálózat magán- és állami szektorbeli irányítóinál felmerülő költségek. Ugyanakkor azt is szem előtt kell tartani, hogy a biológiai sokféleséggel kapcsolatos új európai uniós elképzelés kidolgozása további beruházásokat tesz szükségessé.

Bármilyen új pénzügyi eszköz kidolgozásakor mérlegelni kell, hogy a hozzáadott érték növelése érdekében szükség van-e a LIFE+ jelenlegi környezetvédelem és irányítás tematikus területén belül további prioritások – így például éves szinten meghatározott kiemelt témakörök vagy uniós szakpolitikai prioritások – rögzítésére. Az üzleti és az állami szféra igényeinek leginkább megfelelő uniós beavatkozás meghatározása érdekében továbbá meg kell vizsgálni a projekt támogatásoktól eltérő támogatásnyújtási mechanizmusokat is. Ezen egyéb mechanizmusok között az értékelés a közvetlen befektetéseket, a magánszektorból származó pénzeszközök mozgósítását ösztönző befektetésfinanszírozást, a hitelgaranciákat, a részvényeket, valamint a támogatások és az egyéb pénzügyi eszközök összekapcsolását említi. A Bizottság továbbá megvizsgálja, mennyire hatékony két külön eszközt (a versenyképességi és innovációs keretprogramot, illetve a LIFE+ környezetvédelem és irányítás tematikus területét) fenntartani a környezetvédelemmel kapcsolatos innovatív ötletek finanszírozására, továbbá, hogy szükség van-e további, konkrét céloknak szentelt alapokra (például egy külön az éghajlattal foglalkozó eszközre).

Az EU-ban működő környezetvédelmi civil szervezetek támogatását is felül kell vizsgálni annak érdekében, hogy hatékonyabban lehessen őket támogatni az EU környezetvédelmi jogszabályainak végrehajtásában és a környezetvédelmi politika tudásalapjának kiépítésében, valamint annak érdekében, hogy elő lehessen mozdítani új szereplők és új hálózatok megjelenését.

Az értékelés következtetése nyomán a környezetvédelmi politika külső dimenziója is mérlegelés tárgyát fogja képezni. További elemzés fog készülni az e terület lefedésére alkalmas eszközök hatékonyságának és hatásának fokozása, és a célra legalkalmasabb eszköz kiválasztása érdekében.

A Bizottság 2010 szeptemberében hatásvizsgálatot indít, amelynek során megvizsgálja a rendelet felülvizsgálatának különböző lehetőségeit. Ennek során a LIFE-ről készült értékelésekre, valamint azon tanulmányokra támaszkodik majd, amelyek célja, hogy a környezetvédelemmel kapcsolatos szempontok szorosabban beépüljenek az uniós támogatási eszközökbe, továbbá figyelembe veszi a többi uniós alapról készült értékeléseket is.

A hatásvizsgálat arra az alapvető kérdésre keresi a választ, hogy mely eljárások a legalkalmasabbak a környezetvédelem terén felmerülő szükségletek finanszírozására. A cél a környezetvédelemmel kapcsolatos azon finanszírozásra szoruló területek meghatározása, amelyek esetében egy kifejezetten e célra létrehozott uniós pénzügyi eszköz révén lehetne a leghatékonyabban kezelni egyes környezeti problémákat, illetve amelyek esetében nem a LIFE, hanem valamely más eszköz kínálná a megfelelőbb megoldást. A Bizottság reméli, hogy a folyamat végén elegendő információval fog rendelkezni ahhoz, hogy – az EU-szintű hozzáadott érték maximalizálása érdekében – a lehető leghatékonyabban alakítsa ki a környezetvédelemre irányuló finanszírozás formáját (az eszköz típusa, kiemelt témakörök, hatály, költségvetési előirányzat).

A hatásvizsgálat eredményei 2011 harmadik negyedévében állnak majd rendelkezésre, és – adott esetben – egy új környezetvédelmi célú pénzügyi eszköz létrehozására irányuló bizottsági javaslat alapjául szolgálnak majd.